

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Öğretiminde Öğrenci Başarısını Ölçüp Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Şerif Korkmaz^a

Çavuş Şahin^b

Aynur Aytar^c

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, ortaöğretimde tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirmelerine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilmektir. Araştırmanın evrenini Çanakkale ilindeki 56 resmi lise oluşturmaktadır. Evren içinden ayrıca küme örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma için gerekli veriler literatür taraması ve anket uygulaması yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirme gerekçelerinin doğruluğuna, ölçütlerinin geçerliliğine ve sürece hata karışabildiğine ilişkin görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Araştırma sonuçlarına göre uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Ölçme ve Değerlendirme, Tarih Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme, Ölçüm.

Opinions of History Teachers about Measuring and Evaluating Student Success in the Instruction of History

Abstract

Aim of this study is to define history teachers' opinions about measuring and evaluating student success in the instruction of history. Population of the study is 56 official high schools in province of Çanakkale. No sample is taken from the population since the entire population could be reached. Required data for the study is acquired by literature review and survey. According to results, history teachers agreed to straightness of justification, validity of criterions and possibility of errors on measuring and evaluating student success in the instruction of history. Suggestions are put forward for the practitioners and researchers according to the results.

Key Words: Measurement and Assessment, Measurement and Assessment in History Education, Measure.

^a Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Çanakkale.

^b Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Çanakkale.

^c Tarih Öğretmeni.

I. GİRİŞ

Eğitim kurumları, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek ve istenilen nitelikte insanı yetiştirmek için çaba gösterirler. Bu çabanın içinde amaçları belirleme ve hedef davranışları tanımlama, uygun ortamı hazırlama, uygun araç ve gereç kullanma, öğrenme ve öğretme etkinliklerini icra etme gibi bazı süreçler yer alır. Bu aşamada hem öğretmenin hem de öğrenmeye kılavuzluk edenlerin cevaplaması gereken sorular vardır: “Amaçlara ne kadar ulaşıldı?”, “Hedef ve davranışlardan hangileri gerçekleşti?”, “Eksiklikler nelerdir?”, “Yanlış öğrenilen veya hiç öğrenilmeyen konular nelerdir?” gibi sorulara güvenilir cevaplar vermek, öğrenilmeyi daha nitelikli hale getirecek ve eğitim öğretimin sürecini tesadüfi hatalardan kurtaracaktır (Yılmaz, 2004: 9).

Öğrenci başarısının güvenilir yöntemlerle ölçülmesi en başta eğitimin verimini artırma yönünden önemlidir. Eğitimde gözlenmeye ya da ölçülmeye çalışılan değişkenler genellikle; başarı, ilgi, isteklendirme yetenek gibi psikolojik etkenlerdir. Bu değişkenlerin birçoğunun fiziksel nitelikleri bilinmez ve bu nedenle fiziksel boyutları tanımlanamaz. Bu değişkenleri ölçmek için çeşitli ölçme yöntemlerinden yararlanılır. Ölçme, bir nesnenin ya da bireyin bir niteliğe veya özelliğe ne derece sahip olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılır. Eğitimde bilinmek istenen budur (Atılgan, 2006: 2).

İnsanlar birçok yönden farklıdırlar ve bu farklılıklar onların bir şey öğrenmesinin nedenini, hız ve düzeyini etkilemektedir. Eğer öğretmen öğrencinin geçmiş deneyimlerini bilirse öğrencinin anlayabileceği şekilde öğretir. Bu nedenle öğrenme öğrencide kalıcı davranış değişikliği oluşturma anlamına gelir (Alkan ve Kurt, 2003: 42, 43).

Eğitim sürecinin tam ortasında öğretmen yer almaktadır. Bu anlayış içinde öğretmenin görevi programı aktarmaktan ibaret değildir. O, programı işlediği kadar amaçlara ulaşmada programın etkinlik derecesini ölçmede de görevlidir. Öğretmen bu yolla kendi çalışmasını değerlendirme, kullandığı metot ve araçları değiştirme ve geliştirme fırsatı bulmuş olur. Bilimde doğrulama işlemi nasıl yanlış düşüncelerden kurtulmaya yararsa, eğitimde de değerlendirme işlemi yararsız, verimsiz ve geçerliliğini yitirmiş yöntemlerden kurtulmaya yarar. Ölçme bir gözlemeleme türüdür. Bizi ilgilendiren ölçme

sadece bir şeyin niceliğine ilişkin bilgi verir; bu bilginin yeterli olup olmadığı, istenilen nicelik türden olup olmadığı ise bir değerlendirme sorunudur. Değerlendirme; “bir veya daha fazla gözlem verisini bir ölçüte vurma işi”dir (Yıldırım, 1983: 2).

Beydoğan (2001:109)’a göre de nitelikli bir öğretmenden öğrenme-öğretme sürecinde beklenenler şunlardır:

1. Öğrencilerin öğrenme ihtiyacını belirleyebilme,
2. Öğrenci ihtiyaçlarını esas alan öğretim hedeflerini hazırlayabilme,
3. Hedefleri gerçekleştirici öğrenme yöntem ve tekniklerini seçerek öğretim sürecinde işe koşabilme,
4. Belli bir sürede öğretim hedeflerine ulaştırıcı öğretim etkinliklerine yer verme,

5. Öğretim sürecinde öğrencilerde gerçekleşen davranışları ölçebilecek ölçme araçları ve değerlendirme ölçütlerini geliştirme ve uygulama ,

Eğitim sürecinde değerlendirmenin fonksiyonlarını şu şekilde özetlenebilir.

1. Değerlendirme, öğrenciye davranışını nasıl değiştireceği, nasıl geliştireceği hakkında bilgi verir.
2. Öğrenciyi motive eder.
3. Öğrenci hakkında verilecek kararlara dayanak olur.
4. Öğretmenin kendi öğretiminin ne derece etkili olduğunu kestirmesine yardımcı olur.

5. Yöneticilere ve diğer ilgililere bilgi verir (Yılmaz, 2004: 32).

Öğretme ve öğrenme işlevini gerçekleştiren öğretmenin bu sorumluluğunu yerine getirebilmesi, bazı niteliklere sahip olması gerekir. Öğretmenlerin ortak sahip olması gereken nitelikler arasında; “etkinlikleri planlama, düzenleme, uygulama, değerlendirme bilgi ve becerisi “ yer almaktadır (Ünal ve Ada,1998: 50).

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yeterli bilgiye sahip olmak öğrenci başarılarının belirlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Önemli olan bu ölçüm ve değerlendirmenin hatasız olarak yapılmasıdır. Böylesi önemli sorumluluğa sahip öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda ne kadar

bilgiye sahibi olduklarını, ölçme ve değerlendirme uygulamalarındaki görüşlerini ortaya çıkarmaya yönelik araştırmaya ihtiyaç vardır. Ancak böylece ölçme ve değerlendirme konusunda tarih öğretmenlerinin varsa eksiklikleri ortaya çıkacak ve gerekli önlemler alınacaktır. Yıldırım (1983:163,164); öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda bilmesi gereken noktalardan şöyle sıralamaktadır:

1. Okutulan derslerdeki başarı ya da gelişmeleri ölçme amacı güden testler hakkında bilgi sahibi olmak,
2. Test sonuçlarını puanlama, yorumlama için basit istatistiksel işlemleri bilmek,
3. Ham puanları standart puana çevirebilmek,
4. Ölçme hatası kavramını bilmek,
5. Bir test programını yapı, amaç ve özelliklerini bilmek, program gereğince kullanılan testlerin amaca uygunluğunu saptamak,
6. Sınav veya test sonuçlarını ve genellikle öğrencilerin tek tek veya grup olarak gösterdikleri gelişmeleri ana-babalara, ilgililere gerekirse kamuya aktarmak,
7. Ölçme ve değerlendirmeyi bir eğitim süreci olarak kullanabilmek, sonuçları öğrencilerle tartışabilmek, aralarındaki fark ve ilişkileri bilebilmek.

Değerlendirme sonuçlarının kullanılacağı amaca uygun bir ölçüt seçmek güç problemler arasındadır. Öğretmenler ölçme ve değerlendirme işlemlerini birbirlerinden ayıramadıklarından çoğu halde kendi subjektif kanılarını farkında olmadan ölçüt olarak kullandıklarından öğrenci başarısı hakkında hatalı değer yargılarına ulaşmaktadırlar. İyi seçilmiş bir ölçüt hem değerlendirme işlemini hem de değerlendirme sonuçlarının yorumunu kolaylaştırır. Öğretmen ölçütlerin özelliklerini bilirse, değerlendirmenin amacına uygun ölçüt seçebilir. Bunlar;

1. Öğretmenin kendi bilgisini ölçüt olarak kabul etmesi,
2. Ders kitabını ölçüt olarak kabul etmesi,
3. Sınıf seviyesini ölçüt olarak kabul etmesi,
4. Zekâ düzeyinin ölçüt olarak kabul etmesi,
5. Eğitim amaçlarının ölçüt olması(Program hedefleri),
6. Ülke çapındaki normlar (Turgut,1998: 227).

Araştırmanın problemini ise, ortaöğretimde tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirmelerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak oluşturmaktadır.

1. 1. Amaç ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı, ortaöğretimde tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirmelerine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilmektir. Bu temel amaçlar doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar incelenmiştir. Ortaöğretimde görev yapan tarih öğretmenlerinin;

- a) Kişisel özelliklerine göre dağılımları
- b) Öğrenci başarısını ölçmenin gerekçeleri,
- c) Öğrenci başarısını ölçüp değerlendirirken işe karışabilecek hataların nedenleri nelerdir?

1. 2. Sayıtlar

1. Görüşlerine başvuru tarih öğretmenleri ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahiptirler.

2. Araştırma kapsamında görüşlerine başvuru tarih öğretmenleri, anketi cevaplandırırken objektif olarak görüşlerini belirtmişlerdir.

1. 3. Sınırlılıklar

Bu araştırma veri toplanan okullar, ölçülen ölçme ve değerlendirme uygulamaları bakımından aşağıdaki gibi sınırlandırılmıştır:

1. Araştırma kapsamına alınan okullar Çanakkale ili ile sınırlandırılmıştır.
2. Anket soru başlıkları literatür taraması sonucu elde edilen ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma Çanakkale ilindeki resmi liselerle sınırlıdır.

II. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; ortaöğretimde tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirmelerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu yüzden betimsel nitelikte olan bu araştırmada amaca en uygun model olan tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel yöntemde, araştırmaya konu olan olay, birey yada nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır

(Karasar, 2001:77). Araştırma bulguları literatür taraması ve anketin uygulanması sonucu elde edilen verilere dayanılarak oluşturulmuştur.

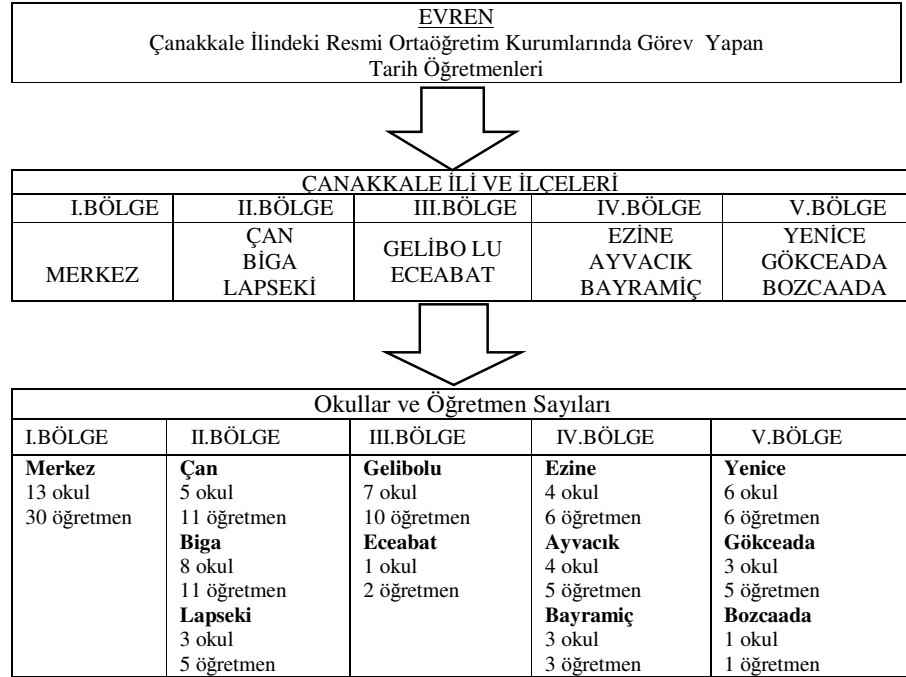
2.2. Araştırma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini (2006-2007 öğretim yılı) Çanakkale ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örneklem grubunun oluşturulmasında Çanakkale İlinin coğrafya, nüfus ve ulaşılabilirlik özellikleri dikkate alınmış ve bu özelliklere göre ilçelere ulaşmaya çalışılmıştır. Çanakkale merkez ve ilçelerdeki tüm öğretmenlere ulaşmaya çalışılmıştır.

Araştırma evrenini oluşturan okul ve öğretmen sayıları şekil 1'de sunulmuştur. Alt amaca ilişkin bulgular için "betimsel istatistik" (frekans ve yüzdelik) kullanılmıştır.

Şekil 1 : Evren ve Örneklem Grubu

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, çalışma evreninde yer alan liselerdeki tarih öğretmenlerine uygulanan anketten yararlanılmıştır. Anketin hazırlanış aşaması ve uygulama sürecine ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmıştır. Anketin güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha .84 olarak bulunmuştur, dolayısıyla anketin iyi düzeyde ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kişisel bilgiler ile ilgili altı soru bulunmaktadır. 12 alt bölümden oluşan ikinci bölümde ise; tarih öğretmenlerinin tarih eğitiminde öğrenci başarısını ölçmenin gerekçelerine ilişkin görüşleri yedi ifade, tarih dersinde öğrenci başarısını ölçerken işe karışabilecek hataların nedenleri ile ilgili görüşler beş ifade, tarih dersinde öğrenci başarısı hakkında karar verirken dikkate alınan ölçütlerle ilgili görüşler altı ifade olarak yer almıştır. Kullanılan ölçme araçlarını belirlemek için katılma derecesi olarak; **her zaman(5), sıklık(4), arasıra(3), bazen(2), hiç(1)**, diğer ifadelerin her birinde; belirtilen görüşe katılma dereceleri; **tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1)**, şeklinde sıralanan eşit aralıklı ölçekle ifade edilmiştir.

Araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan ve uygulamaya hazır hale getirilen anket, araştırmacı tarafından belirlenen okullarda uygulanmıştır. Uygulamada katılım gönüllülük esasına dayandığından cevaplamak istemeyen öğretmenlere anket dağıtılmamıştır. Sonuç olarak dağıtılan 110 anketten 95'i geri dönmüştür.

2.4.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anket yolu ile toplanan verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi, araştırma amacına uygun olarak aşağıda verilen sıralama ile yapılmıştır:

Anketin birinci bölümünde katılımcıların kişisel özelliklerine ilişkin bilgilerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları belirlenmiştir. Anketin ikinci bölümünde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin değerlendirmelerini içeren verilerin analizinde, her bir maddeye ait frekans (f),

yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (S) değerleri hesaplanarak tablolar halinde verilmiş ve bu tablolara dair yorumlar yapılmıştır.

III. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaç ve alt amaçlarına göre tablolar halinde sunulmuş ve bulgulara ilişkin yorumlar yapılmıştır. Katılımcıların kişisel özelliklerine ve ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerine göre frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama (Ss) dağılımları sunulmuştur. Daha sonra katılımcıların kişisel özellikleri ile ölçme değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasındaki farka ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Katılımcıların Kişisel Özellikleri Bakımından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Anketin birinci bölümünde yer alan, öğretmenlerin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular değerlendirilerek tabloya dönüştürülmüş ve bu bulgulara dair yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları

Katılımcı Özellikleri	f	Yüzdeler (%)	
Cinsiyet	Bayan	31	32,6
	Erkek	64	67,4
Kıdem	0-5 yıl	6	6,3
	6-10 yıl	23	24,2
	11-15 yıl	21	22,1
	16-20 yıl	29	30,5
	20+ yıl	16	16,8
Okul Türü (Diğer şıkki genel lise ile birleştirildi)	Genel lise	40	42,1
	Anadolu Lisesi	21	22,1
	Meslek lisesi	34	35,8
Sınıf mevcudu	20 den az	21	22,1
	20-30 arası	55	57,9
	30-40 arası	19	20,0
Mezun olduğu okul	Öğretmen okulu	1	1,1
	EF	55	57,9
	FEF	38	40,0
	Diğer	1	1,1
Eğitim Düzeyi	Ön lisans	1	1,1
	Lisans	88	92,6
	Yüksek lisans	6	6,3
TOPLAM	95	100	

Tablo1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %32,6'sı bayan,% 67,4'ü erkektir.

Mesleki kıdemlerine bakıldığında, % 6,3'ü 0-5 yıl, % 24,2'si 6-10 yıl , % 22,1'i 11-15 yıl, % 30,5'i 16-20 yıl, % 16,8'i 21 yıl üstü oldukları tespit edilmiştir.. Çalıştıkları okul türüne göre, %42,1'i genel lise, % 35,8'i meslek lisesi, % 22,1'inin Anadolu lisesinde çalıştığı görülmüştür.

Tablo 1 incelendiğinde; ortalama sınıf mevcutlarının % 22,1'nin 20'den az, % 57,9'nun 20-30 arası, % 20'sinin 30-40 arası olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar değerlendirildiği zaman Çanakkale merkez ve ilçelerde çalışan tarih öğretmenlerinin sınıf mevcutlarının % 80'nin 30 ve daha az öğrenciden oluştuğu ve kalabalık sınıfların olmadığı görülmektedir.

Öğretmenleri, mezun oldukları okul türüne göre incelediğimizde; % 57,9'u Eğitim fakültesi, % 40'ı Fen Edebiyat Fakültesi, % 1'inin de öğretmen okulundan mezun olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin eğitim düzeyi şu şekildedir:Ön lisans mezunu %1,1, lisans mezunu %92,6 ve yüksek lisansını tamamlayanlar %6,3'tür.Yüksek lisansını yapanlarla yapmayanlar arasındaki oran düşük olduğu için karşılaştırma yapılamamıştır. Ankete katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu lisans mezunları oluşturmuştur. Bu durum tarih öğretmenlerinin yüksek lisansa özendirilmeleri gerektiği sonucunu doğurması açısından önemlidir.

3. 2. Konuya İlişkin Bulgular ve Yorumları

Tablo 2: Öğretmenlerin Ölçme Ve Değerlendirme Gerekçelerine İlişkin Görüşleri

Ölçmenin Gerekçesi	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)		
1. Öğrenciyi tanıma	26(27,4)	59 (62,2)	4 (4,2)	6 (6,3)	-	4,10	,75
2. Öğrencilerin durumları hakkında bilgi	25 (26,3)	61 (64,2)	6 (6,3)	3 (3,2)	-	4,13	,66
3. Öğretimdeki hataları belirlemek	34 (34,8)	50 (52,6)	5 (5,3)	6 (6,3)	-	4,17	,79
4. Öğretmenin rehberlik yapmasını kolaylaştırır.	25 (26,3)	56 (58,9)	11 (11,6)	3 (3,2)	-	4,08	,70
5. Öğretimi kontrol etmek	33 (34,7)	52 (54,7)	5 (5,3)	5 (5,3)	-	4,18	,76
6. Öğrenci durumu belirlemek	21 (22,1)	62 (65,3)	9 (9,5)	3 (3,2)	-	4,06	,66
7. Başarıya ödül ve başarısızlığa ceza	7 (7,4)	29 (30,5)	13 (13,7)	26 (27,4)	20 (21,1)	2,75	1,29

* (5) Tamamen Katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Karasızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

Tablo 2’de yer alan öğretmenlerin, öğrenci başarısını ölçme değerlendirme gerekçelerine ilişkin veriler analiz edildiğinde; ölçme ve değerlendirmenin “Öğretmenlerin öğrencileri tanımalarına yardımcı olur” % 89,2, “Öğrencilerin durumları hakkında bilgi verir” % 90,5 oranlarıyla katıldıkları görülmüştür. Ayrıca “Öğretimdeki hatalı ve eksik yönleri belirlemek ve gerekli önlemleri almak” % 87,4, “Öğretmenin rehberlik yapmasını kolaylaştır” % 85,2, “Her bir öğrenme ünitesi sonunda öğretilmesi planlanmış olan davranışların öğrenilip öğrenilmediğini tespit eder” % 89,4, “Velilere öğrencilerin durumu hakkında bilgi verir” % 87,4 maddelerine de katıldıkları ancak, “Başarılı öğrencileri ödüllendirir, başarısız öğrencileri cezalandırır” maddesine de % 48,5’inin katılmadığı tespit edilmiştir. Bu maddelere öğretmenlerin yüksek oranlarda katılmaları ölçme ve değerlendirme konusunda bilinçli olduklarını göstermesi açısından önemlidir.

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme gerekçeleriyle ilgili en yüksek katılım, “Öğrencilerin durumları hakkında bilgi verir ve onları çalışmaya yöneltir” % 90,5, en düşük katılım ise, “Başarılı öğrencileri ödüllendirir başarısız öğrencileri cezalandırır” % 48,5 maddesi olmuştur.

Öğretimin ve öğrencinin değerlendirilmesi sonucu öğrenci başarılarının okul, sınıf, aile, çevre tarafından tanınması, başarının sürekliliği için gereklidir. Öğrenciler, her şeyden önce başarılarının sınıf ve okul ortamında tanınmasını, bilinmesini ve ödüllendirilmesini bekler. Ortaöğretimdeki tarih öğretmenlerinin de ölçme ve değerlendirme faaliyetlerini öğrencileri cezalandırmak amacıyla yapmadıkları tespit edilmiştir. Ödüllendirme önceden belirlenen kurallara göre adil ölçülerle yapılmalıdır (Başaran,1994: 110).

Ölçme ve değerlendirmede öğretmen görüşlerinin belirlendiği benzer araştırmalara baktığımızda; Kaynak (1998) Antakya ilinde “Ortaöğretimde Çalışan Branş Öğretmenlerinin Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Görüşlerin Değerlendirilmesi “ adlı çalışmada ankete katılan 223 branş öğretmenin “Öğretmenlerin öğrencileri tanımalarına yardımcı olur”, “Öğrencilere durumları hakkında bilgi verir.” ve “Onları çalışmaya yöneltir”, “Öğretimdeki hatalı ve eksik yönleri belirler” ve “Önlem alınmasını sağlar.”, “Velilere öğrencileri hakkında bilgi verir.”, “Başarılı öğrencileri ödüllendirir.”

maddelerine katıldıklarını, “Başarısız öğrencileri cezalandırır” maddesine katılmadıklarını tespit etmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Tarih Eğitiminde Yapılan Ölçme ve Değerlendirme Hatalarına İlişkin Görüşleri

Ölçme hataları	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)		
1. Öğretmen kaynaklanabilir.	6 (6,3)	68(71,6)	8 (8,4)	9 (9,5)	4 (4,2)	3,66	,89
2. Öğrenciden kaynaklanabilir.	9 (9,5)	65(68,4)	8 (8,4)	11(11,6)	2 (2,1)	3,71	,87
3. Ortamdan kaynaklanabilir.	11(11,6)	62(65,3)	13(13,7)	7 (7,4)	2 (2,1)	3,76	,83
4. Ölçme aracından	4 (4,2)	71(74,7)	13(13,7)	6 (6,3)	1 (1,1)	3,74	,68
5. Program-yöntemden kaynaklanabilir.	16(16,8)	61(64,2)	9 (9,5)	9 (9,5)	-	3,88	,79

*(5)Tamamen Katılıyorum (4)Katılıyorum (3) Karasızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

Tarih öğretmenlerinin tarih eğitiminde yapılan ölçme ve değerlendirme hatalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Öğretmen kaynaklanabilir” % 77,9 , “Öğrenciden kaynaklanabilir” % 77,9, “Ortamdan kaynaklanabilir” % 76,9 , Ölçme aracından kaynaklanabilir” % 78,9 ,“Program- yöntemden kaynaklanabilir” %81 oranlarında bu maddelere katıldıkları tespit edilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme hatalarına ilişkin görüşlerden en yüksek katılım, “Program-yöntemden kaynaklanabilir” % 81 maddesi olmuştur. Bu durumda tarih öğretmenleri program ve yöntemin ölçme ve değerlendirme üzerinde etkisinin farkında olduklarını gösterir. En düşük katılım ise % 76,9 oranıyla “Ortamdan kaynaklanabilir” maddesi olmuştur. Tarih öğretmenlerinin ölçme hatalarının programdan kaynaklanabilir maddesine katılmaları ölçme hataları konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıklarını gösterir. Öğretmenlerin ölçmedeki hatalarla ilgili yeterince bilgiye sahip olmaması ölçmedeki

güvenirliliği düşürebilir. Böyle bir sonuç öğrencilerin başarıları hakkında verilecek kararların isabetsiz ve sağlıksız olmasına yol açabilir.

Temel (1991) İlköğretim birinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde Ölçme ve değerlendirme tekniklerini etkin kullanabilme düzeylerinin belirlenmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışma sonucunda, öğretmenlerin objektif ölçme yaptıklarına inandıklarını ifade etmiştir. Ancak öğretmenler Yanpar (1992) ve Güven (1991) in çalışmasında, ölçme ve değerlendirme konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu da ifade etmişlerdir.

Tablo 4 : Tarih öğretmenlerinin Tarih Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Ölçütlerine İlişkin Görüşleri:

Ölçme değerlendirme ölçütü	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)		
1. Öğretmen bilgisi ölçüt alınmalıdır	16(16,8)	22(23,2)	23(24,2)	14(14,7)	20(21,1)	3,00	1,38
2. Ders kitabı ölçüt alınmalıdır	9 (9,5)	22(23,2)	30(31,6)	26(27,4)	8 (8,4)	2,97	1,11
3. Öğrencinin psikolojik durumu ölçüt alınmalıdır.	18(18,9)	34 (35,8)	27(28,4)	13(13,7)	3 (3,2)	3,53	1,04
4. Sınıfın başarı durumu ölçüt alınmalıdır	19(20,0)	42 (44,2)	19(20,0)	6 (6,3)	9 (9,5)	3,58	1,16
5. Dersten geçmek için alınması gereken puan ölçüt alınmalıdır	9 (9,5)	17 (17,9)	23(24,2)	32(33,7)	14(14,7)	2,73	1,19
6. Öğrencinin zeka düzeyi ölçüt alınmalıdır	22(23,2)	26 (27,4)	15(15,8)	19(20,0)	13(13,7)	3,26	1,37

* (5) Tamamen katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Kararsızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

İyi seçilmiş bir ölçüt hem değerlendirme işlemini hem de değerlendirme sonuçlarının yorumunu kolaylaştırır. Öğretmen ölçütlerin özelliklerini bilirse, değerlendirmenin amacına uygun ölçüt seçebilir.

Tablo 4 incelendiğinde, öğrenci başarısını değerlendirmede kullandıkları ölçütlere ilişkin ortalamalar; “Öğretmen bilgisi ölçüt alınmalıdır” % 40, “Öğrencinin psikolojik durumu ölçüt alınmalıdır” % 54,7, “Sınıfın başarı durumu ölçüt alınmalıdır” % 64,2, “Öğrencinin zeka düzeyi ölçüt alınmalıdır” % 50,6 oranlarıyla katıldıkları tespit edilmiştir. Bu durumda tarih öğretmenleri tarih eğitiminde ölçme ve değerlendirme ölçütleri olarak, öğretmen bilgisi, öğrencinin psikolojik durumu, sınıfın başarı düzeyi ve öğrencinin zeka durumunu ölçüt olarak aldıklarını gösterir.

“Ders kitabı ölçüt alınmalıdır” % 32,7’si katılmış, % 31,6’sı kararsız kalmış, % 35,8’nin katılmadığını belirtmiştir. “Dersten geçmek için alınması gereken puan ölçüt alınmalıdır” % 27,4’ü katılırken, % 24,2’ si kararsız kalmıştır. % 58,4’ü buna katılmadığını belirtmiştir. Öğretmenler öğrenci başarısını değerlendirirken dersten geçmek için gerekli puanı ölçüt almamaları öğrenciler açısından olumlu bir gelişmedir.

Bu görüşlerden en yüksek katılım “Sınıfın başarı düzeyinin ölçüt olarak alınması” % 64,2, en düşük katılım ise, % 27,4 oranıyla “Dersten geçmek için alınması gereken puan ölçüt alınmalıdır” maddesi olmuştur. Öğrencilerin grup içindeki durumunu anlamak amacıyla sınıfın başarı düzeyinin ölçüt olarak kabul edilmesi yerinde bir karar olur. Ancak bu ölçütlerin kullanılabilmesi için öğrenciler arasında seviye farkının olmaması gerekir.

Öğretmenlerin kendi bilgisini ölçüt olarak başarı düzeyini belirlemesi sağlıklı sonuçlar vermez. Çünkü öğrenci bilgisi ile öğretmen bilgisi birbirinden farklıdır. Zeka düzeyi ölçüt olarak alınacaksa öğrencilerin zeka düzeyinin öğretmenler tarafından kesinlikle bilinmesi gerekir. Farklı zeka seviyelerini aynı oranda değerlendirmek, tüm öğrencilerden aynı derecede başarılı olmalarını beklemek son derece yanlıştır. Öğrenciye rehberlik yapmak, mesleğe yönelmesini sağlamak için zekasını ve sözel yeteneklerini ölçüt saymak yerinde olur. Çünkü öğrencinin başarısı onun zeka ve sözel yeteneklerine bağlıdır. Sınıf düzeyinin temel alındığı değerlendirme her zaman sağlıklı olmayabilir. Bu tür

değerlendirmede çok başarılı öğrencilerin arasında başarısız ve orta düzeydeki öğrencilerin başarının altında kalmasına neden olabilir.

IV. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Bu başlık altında ortaöğretimde çalışan tarih öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın amacına yönelik sonuçlar yer almaktadır.

1.Öğretmenlerin öğrencileri tanımak, onları durumları hakkında bilgilendirmek, öğretimdeki hataları tespit etmek amacıyla ölçme ve değerlendirme uygulamalarına katılmadıkları tespit edilmiştir. Kaynak(2000) yılında Antakya İlinde “ Ortaöğretimde Çalışan Branş Öğretmenlerinin Öğrenci başarısını Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi “ adlı çalışmasında ölçme ve değerlendirmenin gerekçeleri hakkında öğretmenlerin bilgi sahibi olduğunu, ölçme ve değerlendirmeyi öğrencileri cezalandırmak için yapmadıklarını tespit etmiştir. Bu çalışmada Kaynak (2000) ’ın çalışmasını destekler niteliktedir.

2. Öğretmenler ölçme ve değerlendirme yaparken, işe karışabilecek hatalarla ilgili olarak, öğretmenden, öğrenciden, ölçme aracından, ortamdan ve programdan kaynaklanabileceği görüşüne katılmışlardır. Ancak bu hataların kaynağının en fazla ölçme aracından en az ise ortamdan kaynaklanabileceği görüşünün hakim olduğu ortaya çıkmıştır. Kaynak (2000) yılında Antakya İlinde “ Ortaöğretimde Çalışan Branş Öğretmenlerinin Öğrenci başarısını Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Görüşlerinin değerlendirilmesi” adlı çalışmasında öğretmenlerin ölçme değerlendirmedeki hata kaynakları ilgili görüşlerinden en çok öğrenciden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Hataların kendilerinden, ölçme aracından ve ölçmenin yapıldığı ortamdan kaynaklanabileceği görüşünde kararsız kalmaları ölçmede hata kavramının nereden kaynaklanabileceği konusunda gerekli bilgiye sahip olmadıklarını sonucunu ortaya çıkarmıştır.

3. Tarih Öğretmenleri öğrenci başarısı hakkında karar verirken kullandıkları ölçütler olarak, öğretmen bilgisi, ders kitabı, öğrencinin psikolojik durumunun göz önüne alınması, sınıfın başarı durumu, öğrencinin zeka

düzeinin ölçüt olarak alınmasına çoğunluğu katılırken, ders başarı durumunun ölçüt alınması gerektiği görüşüne katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu ölçütler içerisinde en yüksek katılım “sınıfın başarı düzeyi “ olurken, en düşük katılım ise, “Bir dersten geçmek için alınması gereken puanın ölçüt olarak kabul edilmesi” görüşünün olduğu tespit edilmiştir. Bu görüşler arasında kıdem, cinsiyet, mezun olunan okul, çalışılan okul türü arasında da herhangi anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

4.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları çerçevesinde uygulayıcılara ve benzer konularda araştırma yapmayı düşünen araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulabilir

1. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları öğrencilerin yönlendirilmesi açısından önemlidir.

2. Ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma açısından öğretmenler arasında çalışılan okul ve kıdem bakımından fark bulunamamıştır. Öğretmenler benzer yöntemleri kullanmaktadırlar. Öğretmenler çalıştıkları okul türüne göre ölçme ve değerlendirme yapmaları hususunda eğitilmelerinin; öğrencilerin programdaki hedef ve davranışları kazanmalarını ve başarılarının artırılmasını sağlayabilir.

3. Eğitim ve öğretimde yapılan ölçme ve değerlendirmeler genellikle öznel biçimde yapılmaktadır. Bunun neticesinde alınan sonuçlar öznel biçimde değerlendirilmektedir. Eğitim ve öğretimin seviyesini artırmak için ölçme ve değerlendirmedeki olumsuz yönleri ortadan kaldıracak iyileştirmelerin yapılması önerilmektedir. Sonucun yanı sıra sürece de odaklanma, bilginin hatırlanmasından ziyade uygulanmasına, yapılandırılmasına ve öğrencilerin üst düzey becerilerini sergilemelerine önem veren uygulamalara ağırlık verilmesi uygun olabilir.

4. Sınavların öğrenci gelişimine destek sağlayan, öğrencilerin ilgisini artırıcı nitelikte olması sağlanmalıdır. Coğrafya, programlarında uygulanan yapılandırmacı yaklaşımların tarih derslerinde de uygulanması, farklı yaratıcı ölçme ve değerlendirme metotlarının kullanılmasının sağlanması yararlı olacaktır.

5. Tarih öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarında hatalarının kaynakları konusunda gerekli bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Öğrenci başarısının belirlenmesinde zekanın ölçüt olarak alınması görüşüne katılmaları ölçme ve değerlendirme konusunda bilgi eksikliklerini göstermesi açısından önemlidir. Öğretmenlerin bilgi eksikliklerini gidermek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının üniversitelerle işbirliğine giderek ölçme ve değerlendirme konusunda hizmet içi kurslar açmalıdır. Ölçme ve Değerlendirme Uzmanları seminerlerle öğretmenlerin eksikliklerini giderici çalışmalar yapabilir. Ayrıca yüksek lisans seviyesindeki öğretmenler ölçme ve değerlendirme konusunda araştırmaya teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Alkan, C. ve Mehmet K. (2003). **Özel Öğretim Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara
- Atılğan, H. (2006). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Anı Yayıncılık, Ankara
- Başaran, İ, E. (1994). **Eğitime Giriş**, 6.Baskı, Ankara.
- Beydoğan , Ö. (2001). **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**, Erzurum, (Basım Yeri Belli Değil)
- Güven, S. (7-9 Haziran 2001). **Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirmede Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin Belirlenmesi**, 10.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde Sunulmuş Bildiri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Karasar, N. (2001). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kaynak, S. (1998). **Ortaöğretimde Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Öğrenci Başarısını Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi**, Hatay, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Temel, A. (1991). **“Ortaöğretimde Ölçme ve Değerlendirme Sorunları” Yaşadıkça Eğitim Dergisi**, Sayı: 18.
- Turgut, M. F. (1998). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**, SaydamYayıncılık, Ankara
- Ünal S., Ada, S. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Marmara Üniversitesi Yayınları, No.646.Teknik Eğitim Fakültesi Yayın No: 13, İstanbul.
- Yanpar, T.(1992).**Ankara İlkokullarındaki İkinci Devre Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleği ve Konu Alanlarıyla İlgili Eğitim İhtiyaçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, C. (1983). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, ÖSYM Yayınları
- Yılmaz, H. (2004). **Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme**, Çizgi Yayınları, Konya.